

На шляху до опанування професії можуть виникнути об'єктивні труднощі, неможливість справитися з якими призводить до гніву. Приймаємо себе такими, якими ми є і намагаємося викоринити все те, що заважає на освітньому шляху.

Список використаних джерел

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Книжка, яка змінює уявлення про те, що означає бути розумним. Харків : Vivat, 2018. С. 410.
2. Кейн. С. Сила інтровертів. Тихі люди у світі, що не може мовчати. Київ : Наш формат, 2018. С. 77.
3. Макгонігал К. Сила волі. Шлях до влади над собою. Київ, 2017. С. 217.
4. «Якщо не буде гніву — нас зруйнують як особистостей і націю» інтерв'ю з психологинєю про емоції під час війни. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/2022/07/26/249711/> (дата звернення: 03. 11. 24).

МОВА ВОРОЖНЕЧІ ЩОДО ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ HATE SPEECH AGAINST PEOPLE WITH DISABILITIES

Чемоніна Лада В'ячеславівна

завідувачка кафедри початкової освіти,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Бердянський державний педагогічний університет.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2599-4393>

ladachemonina@ukr.net

Анотація. Мова ворожнечі щодо людей із інвалідністю є серйозною проблемою, яка залишається актуальною через низький рівень інклюзії в Україні та поширення соціальних стереотипів. Війна значно збільшила кількість людей із фізичними та психологічними травмами, що ставить нові виклики перед суспільством у забезпеченні рівноправного ставлення. Прояви мови ворожнечі включають стереотипізацію, прямі образи, знецінення проблем та використання зневажливих термінів, які завдають психологічного тиску, сприяють соціальній ізоляції та порушують права людини. Подолати цю проблему можна через інформаційні кампанії, формування коректної термінології, посилення законодавства та створення інклюзивного середовища. Медіа та культура повинні сприяти формуванню позитивного образу людей із інвалідністю, що допоможе побудувати толерантне суспільство, засноване на повазі та рівності.

Annotation. Hate speech against people with disabilities is a serious issue that remains relevant due to the low level of inclusion in Ukraine and the

prevalence of social stereotypes. The war has significantly increased the number of individuals with physical and psychological injuries, presenting new challenges for society in ensuring equal treatment. Manifestations of hate speech include stereotyping, direct insults, devaluation of issues, and the use of derogatory terms, which cause psychological harm, promote social isolation, and violate human rights. Addressing this problem requires informational campaigns, the establishment of accurate terminology, strengthening legislation, and creating inclusive environments. Media and culture should contribute to shaping a positive image of people with disabilities, helping to build a tolerant society founded on respect and equality.

Мова ворожнечі щодо людей із інвалідністю є серйозною проблемою, яка актуальна для України через історично низький рівень інклюзії та суспільну стигматизацію таких осіб. Питання є нагальним через соціальну стигматизацію, оскільки у багатьох випадках суспільство сприймає людей із інвалідністю крізь призму стереотипів: як «тягар» чи «жертв», що формує дискримінаційне ставлення та заважає інклюзивному розвитку суспільства.

Також важливим фактором на сьогодні є вплив війни. Через російсько-українську війну значно зросла кількість людей із фізичними й психологічними травмами. Це створює нові виклики для суспільства у забезпеченні рівноправного ставлення та адаптації до потреб осіб із інвалідністю.

Мова ворожнечі часто поширюється через соціальні мережі, де люди стикаються з образливими висловлюваннями, насмішками або знеціненням їхніх проблем.

Виконуюча обов'язки директора Департаменту моніторингу додержання рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів Ельвіна Курталієва наголошує на великій кількості звернень до Уповноваженого, що стосуються порушення принципів рівноправності за ознаками інвалідності та стану здоров'я. Вона також зазначає, що люди з інвалідністю зазнають необґрунтованих обмежень їхніх прав у різних сферах життя і підкреслює необхідність запобігання в медіа проявам мови ворожнечі й дискримінації щодо людей з інвалідністю [1].

Прикладами мови ворожнечі щодо людей із інвалідністю можуть виступати:

— стереотипізація, яка проявляється в наступних висловах, як-от: «Вони не можуть бути корисними для суспільства»; «Люди з інвалідністю завжди потребують допомоги і не можуть нічого зробити самостійно»;

– прями образи людей з інвалідністю і проблемами зі здоров'ям: «Такий тільки тягар для інших»; «Навіщо їм намагатися, якщо їм все одно не вдасться досягти успіху?»;

– ігнорування або знецінення: «Їхні проблеми не такі важливі, як у звичайних людей»; «Немає сенсу облаштовувати простір для них, адже вони майже не користуються цим»;

– неповага безпосередньо в мові, а саме використання зневажливих термінів: «інвалід», «каліка», «неповноцінний»;

– жарти чи насмішки на основі фізичних чи розумових обмежень.

Серед наслідків мови ворожнечі для людей із інвалідністю можна виокремити наступні: психологічний тиск, оскільки образи й дискримінаційні висловлювання негативно впливають на психічний стан людей із інвалідністю; соціальну ізоляцію, так як мова ворожнечі сприяє маргіналізації та виключенню цих осіб із суспільного життя; порушення прав людини тому що дискримінаційне ставлення може ускладнювати доступ до освіти, праці, медицини та інших послуг.

Часто дискримінаційні висловлювання є наслідком необізнаності, а не свідомого бажання завдати шкоди. Це свідчить про необхідність посилення освітніх заходів у цьому напрямку.

Тож, шляхами вирішення проблеми мови ворожнечі щодо людей із інвалідністю ми бачаємо проведення інформаційних кампаній про права, можливості та досягнення людей із інвалідністю; інтеграцію в навчальні програми тем про інклюзію, повагу та етику спілкування; формування коректної термінології, а саме пропагування використання термінів «людина з інвалідністю», «особа з особливими потребами»; виключення дискримінаційної лексики з офіційних документів, медіа та повсякденного спілкування.

Також важливим, на нашу думку, є вдосконалення законодавства, яке має передбачати відповідальність за дискримінацію та мову ворожнечі щодо людей із інвалідністю; запровадження санкцій за використання мови ворожнечі у публічному просторі та в інтернеті.

Створення інклюзивного середовища в школах, університетах та на робочих місцях; організація заходів, де люди з інвалідністю та без них мають можливість взаємодіяти, співпрацювати та налагоджувати стосунки є невід'ємною складовою для подолання мови ворожнечі щодо людей з інвалідністю.

Медіа та культура мають створювати позитивний контент про осіб із особливими потребами. Заборона стереотипних або зневажливих зображень осіб із інвалідністю в рекламі, кіно та літературі — спосіб попередити прояви мови ворожнечі в суспільстві.

Отже, мова ворожнечі щодо людей із інвалідністю не лише при-нижує їхню гідність, але й поглиблює соціальну ізоляцію та дискримі-націю. Інклюзивне суспільство — це суспільство, яке визнає цінність кожної людини, незалежно від її фізичних чи розумових можливостей. Проблема мови ворожнечі щодо людей із інвалідністю в Україні потре-бує негайного вирішення, адже вона впливає не лише на життя окре-мих осіб, але й на суспільство загалом. Лише через комплексний під-хід, який включає освіту, законодавчі зміни та підвищення суспільної культури, можна створити інклюзивне та толерантне середовище.

Список використаних джерел

1. Запобігання в медіа проявам мови ворожнечі й дискримінації щодо людей з інвалідністю. URL: https://ombudsman.gov.ua/news_details/zapobigannya-v-media-proyavam-movi-vorozhnechi-j-diskriminaciyi-shchodo-lyudej-z-invalidnistyu (дата звернення 13.11.2024).

ІНКЛЮЗИЯ У ЗАКЛАДАХ ХАРЧУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

INCLUSION IN FOOD INSTITUTIONS AS AN ELEMENT OF SOCIALIZATION OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Ярошенко Анастасія Геннадіївна

4 курс, група ІС-21-1, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Інститут філології та масових комунікацій Університету «Україна».

Науковий керівник: Коротсєва А.В., к.е.н., доцент, професор кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій, Інститут філології та масових комунікацій Університету «Україна».

antoninakrtv@gmail.com

Анотація. У роботі описано, як мистецьке кафе «Палітра Часу» може стати місцем для соціалізації людей з інвалідністю та ветеранів війни через різноманітні культурні заходи — майстер-класи, виставки й музичні вечори. Така діяльність сприяє інтеграції в суспільство та психологічній підтримці відвідувачів, а також отримує підтримку від неурядових організацій і грантових програм для забезпечення сталого розвитку.

Annotation. The article describes how the art café «Palette of Time» can become a space for the socialization of people with disabilities and war veterans through cultural events like workshops, exhibitions, and musical evenings. This approach fosters societal integration and psychological support for visitors, with additional support from NGOs and grant programs to ensure long-term growth.